

Kosten in civiele procedures

Van 1994 tot eind 2001 verzorgde mr. E.E. Minkjan een kroniek over kosten in civiele procedures in het Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging. Dit artikel is een samenvatting en bewerking van die kronieken.

Mr. E.E. Minkjan

Bestuurssecretaris bij de KNB¹

Inning van declaraties

Wat moet de advocaat doen wanneer de cliënt ondanks aanmaning en sommatie zijn declaratie weigert te voldoen? Dat is afhankelijk van de soort zaak en de reden van weigering. (Zie voor suggesties voor inning en begroting van declaraties het *Vademecum advocatuur*, deel 2, Wet- & regelgeving, p. 465.) In de meeste gevallen kan de advocaat overgaan tot dagvaarding van de cliënt voor de gewone rechter. Dit geldt in civiele zaken waarin de declaratie niet wordt betwist of waarin een honorarium is overeengekomen en verder in straf- en administratieve zaken. Het experiment met de Geschillencommissie advocatuur wordt nu uitgebreid tot alle arrondissementen en het is te verwachten dat deze procedure op den duur die van de WTBZ zal vervangen. Zo ver is het echter nog niet,

zodat het nuttig is kennis te nemen van de perikelen daaromtrent.

De WTBZ bevat een procedure voor het innen van betwiste declaraties in civiele zaken. Als de cliënt het niet eens is met de hoogte van de declaratie in een civiele zaak (om wat voor reden dan ook: te veel uren gerekend, verkeerd uurtarief, te lang gewerkt) moet de procedure van de WTBZ worden gevolgd bij de Raad van Toezicht en de voorzitter van de rechtbank. Als de cliënt om andere redenen niet betaalt (bijvoorbeeld omdat hij aanvoert dat hij voor gefinancierde rechtshulp in aanmerking had kunnen komen, of dat de advocaat slecht werk heeft geleverd, of dat de advocaat geen opdracht had de werkzaamheden te verrichten) dan moet de advocaat zich wenden tot de gewone rechter (Hof van Discipline 8 mei 1989, *Advocatenblad* 1990, p. 12).

Er is nogal wat jurisprudentie over de vraag bij wie de advocaat terecht moet. Wie is bijvoorbeeld 'de voorzitter van het collegie' (art. 33 WTBZ)? 'De woorden "voorzitter" en "collegie" kunnen immers geen betrekking hebben op een kantonrechter, waarbij komt dat uit de parlementaire behandeling die heeft geleid tot de vaststelling van de tekst van het huidige art. 33 WTBZ blijkt dat door de wetgever aan een kantonrechter ook niet gedacht. Derhalve was de president van deze rechtbank ingevolge het tweede lid van art. 33 WTBZ bevoegd.' (Rb. Breda, 5 oktober 1993.)

Ook als een derde, zoals een rechtsbijstandverzekeraar, de rekening moet betalen, moet de advocaat de procedure van de WTBZ volgen (HR 26 februari 1988, *NJ* 1989, 28). En wat te doen als partijen het over een gedeelte van de declaratie eens zijn? Moet de Raad van Toezicht dan toch de gehele declaratie begroten? En kan de gewone rechter ook veroordelen het bedrag waarover men het eens is, te vergoeden? Volgens de Hoge Raad wèl. De Hoge Raad begreep de overwegingen van het Hof aldus: 'dat de Raad van Toezicht met het oog op hetgeen boven het door het Hof thans toegekende bedrag verschuldigd mocht zijn, telkens de gehele declaratie zal hebben te begroten, waarop dan het op grond van 's Hofs arrest reeds betaalde bedrag in mindering zal kunnen worden gebracht. (...) Partijen zijn het erover eens dat de door het Hof toegekende bedragen in elk geval aan de desbetreffende advocaten verschuldigd zijn. Niet valt in te zien waarom onder deze omstandigheden art. 32 e.v. van de WTBZ in de weg zouden staan aan de bevoegdheid van de gewone rechter om een rechtsbijstandverzekeraar te veroordelen deze bedragen aan de verzekerde te vergoeden of voor deze aan die advocaten te voldoen.' (HR 28 juni 1996, *NJ* 1997, 197, rov. 3.11.)

En als de cliënt vraagt om matiging van de declaratie in verband met de slechte afloop van de zaak? Is dan sprake van een geschil over de hoogte van de declaratie, waarvoor de bijzondere rechtsgang van art. 30 WTBZ moet worden gevolgd? Ja, volgens de Hoge Raad: 'Bij de beoordeling van de vraag of de advocaat zijn declaratie over-

eenkomstig het voorschrift van art. 30 WTBZ heeft berekend naar de mate van het belang en de moeilijkheid van de zaak alsmede van de daaraan bestede tijd, dient niet alleen de in artikel 35 bedoelde rechter maar, naar in de derde titel van de WTBZ besloten ligt, ook de Raad van Toezicht te handelen met inachtneming van het tweede lid van dit artikel. Het daarin bepaalde staat niet eraan in de weg dat bij de begroting van de declaratie rekening wordt gehouden met de (slechte) afloop van de zaak, een factor die overigens ook door de advocaat als onderdeel van het in art. 30 bedoelde belang van de zaak kan worden meegewogen bij de berekening van het hem toekomende salaris.' (HR 12 oktober 2001, *RvdW* 2001, 155.)

De procedure in de WTBZ is niet precies geregeld. In de praktijk geven de Raden van Toezicht de cliënt gelegenheid te reageren en is er een repliek en dupliek. Als de cliënt niet betaalt nadat de declaratie is begroot, kan de advocaat zich tot de voorzitter van de rechtbank wenden voor een soort executurprocedure. De cliënt kan in verzet gaan, maar de wet vermeldt daarvoor geen termijn. Gedacht is wel aan de termijn van veertien dagen van art. 81 Rv-oud, maar de president van de rechtbank Utrecht wierp al eens een beroep op niet-ontvankelijkheid toen de cliënt na meer dan veertien dagen verzet deed. (Pres. Rb. Utrecht 2 juni 1993) Het Hof Den Bosch heeft bepaald, dat het verzet van art. 40 WTBZ niet aan een termijn is gebonden: 'Anders dan de Rechtbank is het Hof van oordeel, dat de rechtszekerheid in deze niet noopt tot het aannemen van een termijn waarbinnen dat verzet moet worden gedaan, zeker niet tot een termijn van een maand.' (Hof Den Bosch 19 september 1995, *NJ* 1996, 290) Het Hof lijkt enigszins terug te deinken voor zijn verstrekkend oordeel door de toevoeging 'zeker niet tot een termijn van een maand'. Dus kennelijk wel enige termijn. En dat zou mij inderdaad redelijk lijken. De advocaat moet toch eens zekerheid krijgen.

Voor de zekerheid gaat het Hof ook nog in op de kwestie of het nog uitmaakt dat de cliënt al had betaald: 'Weliswaar heeft M.

inmiddels hetgeen hij krachtens de onderwerpelijke bevelschriften verschuldigd was, voldaan, doch het Hof vermag in die betaling geen berusting te lezen, nu de raadsman van M bij pleidooi heeft verklaard, dat betaald is, omdat M het niet op een executie heeft willen laten aankomen'.

Klachten over zonder protest reeds betaalde declaraties plegen overigens ongegrond te worden verklaard.

Vast recht

De WTBZ regelt ook het vast recht, ook wel griffierecht genoemd. Betaling geschiedt contant of uit voorschot. De advocaat is mede-aansprakelijk voor de volvoering ervan (art. 16). De griffier kan van de advocaat een voorschot vragen tot dekking van de vermoedelijke rechten (art. 24, eerste lid). De meeste advocatenkantoren hebben een rekening-courant bij hun griffie, waaruit het griffierecht wordt voldaan. Gedurende een maand na de storting van het voorschot kan de voorschotgever bij het gerecht van de griffie, bij verzoekschrift, in verzet komen tegen de beslissing van de griffier (art. 24, derde lid).

Wanneer moet men bezwaar maken tegen de beslissing van de griffier, als het vast recht eenvoudigweg wordt afgeschreven van de rekening-courant die de advocaat heeft lopen bij de griffie? Dit moet binnen een maand na het ontvangen van het overzicht. Als het vast recht rechtstreeks wordt betaald, kan dit binnen een maand na de betaling (art. 25, eerste lid).

Een reden om bezwaar te maken kan bijvoorbeeld zijn dat geen rekening is gehouden met het feit dat er op basis van een toevoeging wordt geprocedeerd. Dan wordt immers het vast recht gereduceerd met de helft of driekwart (art. 17). 'In zijn reactie op het schrijven van de griffier noemt mr X een aantal gevallen bij name, waarin ten onrechte niet met een toevoeging rekening zou zijn gehouden. Op dit betoog kan niet worden ingegaan, aangezien mr X bij een eventuele foutieve nietvermelding daarvan op de mededeling van de uit voorschot verrekende rechten, op grond van art. 25 WTBZ daartegen binnen een maand na die mededeling verzet had moeten doen. Die termijn is in alle gevallen

reeds lang verlopen.' (Hof Den Bosch 17 december 1997, *TCR* 1998, p. 78.)

Als vertragingen in het aanvragen van de toevoeging zijn te wijten aan de rechtzoekende en zijn advocaat, kan men niet met succes verzet doen tegen de beslissing van de griffier, aldus de Hoge Raad in een zaak waarin ik niet zou weten hoe de advocaat de vele hobbels sneller had kunnen nemen. (HR 11 april 1997, *NJ*, 1997, 455.)

De griffier kan ook nog vast recht naheffen. Hij is daartoe in beginsel bevoegd, hij heeft immers gegevens nodig die veelal pas in een laat stadium van de procedure beschikbaar komen. Het rechtzekerheidsbeginsel brengt mee dat de betrokkenen de heffing in de regel als definitief mogen beschouwen, zolang zich geen nieuwe omstandigheden voordoen, zoals een vermeerdering van eis. (HR 26 februari 1993, *RvdW* 1993, nummer 69.)

Kostenveroordelingen

De hoofdregel van art. 237 Rv luidt dat wie bij vonnis in het ongelijk wordt gesteld, zal worden verwezen in de kosten die de wederpartij heeft gemaakt. Er zijn echter allerlei uitzonderingen op die hoofdregel. Zo omvat de kostenveroordeling die wordt uitgesproken ten behoeve van de partij die in het gelijk wordt gesteld lang niet alle werkelijk gemaakte kosten. Voor het salaris van de advocaat wordt een bedrag begroot overeenkomstig een forfaitair tarief voor te liquideren kosten. Hierin is ook een regeling voorzien voor de nakosten. Sinds kort is er ook een regeling voor het 'voorwerk', die ik verderop zal toelichten. Verder kan de rechter de kosten geheel of gedeeltelijk compenseren. De rechter kan nodeloos gemaakte kosten voor rekening laten voor de partij die ze maakte.

Compensatie

In bepaalde gevallen mag de rechter de kosten geheel of gedeeltelijk compenseren. Hij bepaalt dan dat iedere partij haar eigen kosten draagt, of dat een partij slechts een gedeelte van de kosten van de andere partij is verschuldigd. Dit kan op grond van nauwe verwantschap of huwelijksband, of omdat partijen over en weer op enige punten in het ongelijk zijn gesteld (art. 237,

eerste lid Rv). In het huidige Rv strekt de regel zich ook uit tot geregistreeerde partners of andere levensgezellen, zoals ook al in de jurisprudentie was gebeurd, bijvoorbeeld in HR 24 november 1995, *NJ* 1996, 163, rov. 3.4 (zults in afwijking van enkele jaren tevoren HR 1 december 1989, *NJ* 1990, 216).

De rechter is niet *verplicht* tot compensatie, bijvoorbeeld op grond van bloedverwantschap: 'Of de rechter compensatie van proceskosten toepast en zo ja in welke verhouding, wordt aan zijn oordeel overgelaten. Art. 56 Rv spreekt immers van het mogen en kunnen compenseren van de proceskosten in bepaalde gevallen. Zie ook Hugenholtz/Heemskerck, Hoofdlijnen van het Burgerlijk Procesrecht.' (zie aldus AG in HR 3 juni 1994, *NJ* 1995, 562.)

Wanneer een vonnis in appèl wordt vernietigd, wordt door de appèlrechter een nieuwe kostenveroordeling uitgesproken, waarbij meestal de in appèl in het ongelijk gestelde partij in de kosten van beide instanties wordt verwezen. Helemaal automatisch kan de appèlrechter dit niet: 'Ter beantwoording van de vraag welke van de partijen als de in het ongelijk gestelde partij moest worden beschouwd, had het hof moeten onderzoeken of de vordering in eerste instantie al dan niet terecht was afgewezen.' De Hoge Raad deed vervolgens het geding in hoger beroep zelf af, met compensatie van kosten. (HR 24 november 1995, *NJ* 1996, 163)

Rechter heeft grote vrijheid

Maar overigens heeft de rechter een grote vrijheid. De Ondernemingskamer heeft op grond van een daartoe in art. 2:92a, zesde lid BW apart geregelde kostenveroordeling in geval van een uitkoop van aandelen een discretionaire bevoegdheid: 'De rechter geeft omtrent de kosten van een geding zodanige uitspraak als hij meent dat behoort.' Aldus werd bevestigd in HR 11 september 1996, *NJ* 1997, 176, rov. 4.7, naar aanleiding van een zaak waarin het Hof iedere kostenveroordeling achterwege had gelaten. '(H)et (is) aan het inzicht van de rechter die over de feiten oordeelt overgelaten of hij aanleiding vindt in het gegeven geval een veroordeling in de proceskos-

ten uit te spreken.' (HR 11 februari 2000, *NJ* 2000, 239, met verwijzing naar HR 4 november 1983, *NJ* 1984, 186.)

In Rb. Leeuwarden 21 augustus 1996, *KGK* 1996, 1410, afl. 43, werd in een rechtbankzaak de kostenveroordeling beperkt tot het niveau van de kantonrechter. De vordering (tot betaling van f 3.252,50) had ook bij de kantonrechter aanhangig gemaakt kunnen worden met lagere proceskosten, de kostenveroordeling werd daarom beperkt tot de kosten die de kantonrechter begroot zou hebben.

In het volgende geval week de president van de Rechtbank Assen af van de gebruikelijke compensatie van proceskosten bij echtelieden. De vrouw wenste een omgangsregeling tussen de man en de kinderen niet na te komen. Gelet op deze houding zag de president aanleiding van de gebruikelijke compensatie af te wijken. (Rb. Assen, 27 mei 1997, *KG* 1997, 204.)

De rechter behoeft het bedrag van de te liquideren kosten niet te motiveren, evenmin als zijn beslissing over compensatie. Aldus besliste de Hoge Raad reeds in HR 9 november 1922, *NJ* 1923, p. 82 en niet zo lang geleden nogmaals in HR 15 februari 1995, *NJ* 1996, 347: voor de motivering van een kostenveroordeling in een onteigeningszaak is het oordeel dat de declaratie 'niet onredelijk' is, voldoende. En nogmaals: 's Hof's kennelijke oordeel dat het geen aanleiding vindt voor een veroordeling in de proceskosten als verzocht, behoefde geen motivering.' (HR 24 oktober 1997, *NJ*, 1998, 68.)

Het eigen beursje van art. 58 Rv

De rechter kon een procureur of advocaat in de proceskosten veroordelen, het zogenoemde eigen beursje. De in art. 58 Rv-oud gegeven bevoegdheid was niet gegeven in het belang van de wederpartij, maar in dat van de cliënt, zo maakte de Hoge Raad duidelijk in zijn beschikking van 12 december 1997, *NJ* 1998, 347, rov. 4.4. De Hoge Raad herhaalde dit standpunt nog eens in zijn arrest van 3 december 1999, *NJ* 2000, 289, rov. 2.5. Advocaat heeft te laat hoger beroep ingesteld. Het Hof veroordeelt de advocaat in de proceskosten van de wederpartij, omdat hij 'een evident niet-ontvan-

kelijk hoger beroep heeft ingesteld en een bij voorbaat kansloos beroep op overmacht heeft gedaan'. In cassatie voert de advocaat aan dat het mogelijk moet zijn de bestaande rechtspraak omtrent termijnoverschrijdingen te doorbreken zonder zich daarbij schuldig te maken aan een beroepsfout. De Hoge Raad overweegt dat juist is de stelling dat het een advocaat vrij moet staan 'door bestaande opvattingen en bestaande rechtspraak omtrent termijnoverschrijdingen heen te breken' en te bepleiten dat de rechter ten gunste van zijn cliënt zal afwijken van 'hetgeen tot dusverre rechtens geldt'. Indien een advocaat dat kenbaar doet, kan het enkele feit dat hij een standpunt inneemt dat niet overeenstemt met de heersende leer, niet het oordeel wettigen dat hij zich schuldig maakt aan een beroepsfout. Ten onrechte heeft daarom het Hof uit het feit dat 'het wettelijk systeem geen ruimte laat voor de opvatting dat het tijdstip van aanvang van de beroepstermijn afhankelijk is van de persoonlijke omstandigheden van appelland' afgeleid dat de advocaat zich schuldig heeft gemaakt aan 'fouten en/of verzuimen in de procesvoering' welke een veroordeling als waarop art. 58 Rv-oud zag, rechtvaardigen.

Het Hof heeft – aldus de HR – de te dezen te hanteren maatstaf zoals geformuleerd in HR 12 december 1997, *NJ* 1998, 347 miskend door niet in zijn onderzoek te betrekken of veroordeling van appelland in de kosten van het hoger beroep in redelijkheid niet kon worden aanvaard, mede gelet op de ernst van de aan de advocaat gemaakte verwijten.

De advocaat die persoonlijk in de kosten wordt veroordeeld, moet gezien art. 6 EVRM bij het instellen van het hoger beroep of cassatie ook zijn eigen cliënt betrekken. (HR 23 april 1999, *NJ* 2000, 288, rov. 3.2.) De conclusie van A-G mr. Bakels geeft een mooi overzicht van de geschiedenis van het eigen beursje, met vindplaatsen van arresten, noten en artikelen erover. De rechtspraak is er lange tijd van uit gegaan dat de betrokken advocaat tevoren niet behoefde te worden gehoord. Ook werd aangenomen dat de advocaat geen rechtsmiddel kon aanwenden tegen een veroordeling op de voet van art. 58 Rv, omdat hij geen partij was bij het desbetreffende geschil. Mede omdat dit in strijd was met art. 6 EVRM heeft de Hoge Raad aan deze praktijk een einde gemaakt door te

beslissen (1) dat de rechter de betrokken advocaat vooraf de gelegenheid moet geven zijn zienswijze kenbaar te maken en (2) dat die advocaat, wat betreft zijn veroordeling in de proceskosten heeft te gelden als partij in de zin van art. 332 Rv, zodat hij op voet van dat artikel een rechtsmiddel kan aanwenden tegen het vonnis of arrest.

Terecht noemt de meerderheid van de schrijvers het eigen beursje een anachronisme, omdat deze in wezen tuchtrechtelijke maatregel niet thuis hoort in het civiele geding. De wetgever heeft de bezwaren onderkend en in het huidige Wetboek van burgerlijke rechtsvordering is de regeling vergaand beperkt (art. 245). De procureur kan alleen nog in de kosten worden veroordeeld, indien blijkt dat een partij niet bestaat of niet rechtsgeldig in het geding is verschenen, doordat een daartoe niet bevoegde voor haar is opgetreden of tot het voeren van een geding opdracht heeft gegeven. In dat geval kan de procureur verhaal zoeken bij zijn opdrachtgever, hetgeen in art. 58 Rv-oud uitdrukkelijk was uitgesloten. Ook is in het tweede lid van art. 245 Rv expliciet geregeld dat de rechter de betrokkene in de gelegenheid moet stellen zijn standpunt naar voren te brengen.

Kostenveroordeling is hoofdelijk

Lang is onduidelijk geweest of een proceskostenveroordeling hoofdelijk is of niet. Met andere woorden: kan men bij een incasso van een kostenveroordeling met meer gedaagden kiezen wie men zal aanspreken? Ja, volgens de Hoge Raad: 'Bij de beoordeling van de incidentele vordering moet worden vooropgesteld dat de veroordeling van O. (de BV) en Z. (de directeur/aandeelhouder) door het Hof tot betaling van de kosten van het geding in hoger beroep meebrengt dat zij ieder voor het geheel aansprakelijk zijn en dus hoofdelijk zijn verbonden. Het hoofdelijk karakter van de verbintenis tot betaling van de kosten van het geding in hoger beroep verzet zich ertegen dat bij de afweging van de belangen van R. (eiser) en Z. rekening wordt gehouden met de mogelijkheid voor R. om de proceskosten op O. te verhalen. Hoofdelijke verbondenheid brengt immers mee dat het in beginsel ter vrije keuze staat

van wie van de hoofdelijke schuldenaars hij nakoming zal verlangen.' (HR 17 maart 2000, *NJ* 2000, 353)

Nakosten

Behalve de bij het vonnis vastgestelde kosten zijn er kosten die na het vonnis worden gemaakt, zoals de kosten van betekening van het vonnis aan de tegenpartij en het nasalaris van de procureur. Op grond van de kostenveroordeling kan de in het gelijk gestelde partij ook deze nakosten van de andere partij vorderen. Dit kan alleen bij een volledige veroordeling in de kosten, niet bij een compensatie van de kosten. In de praktijk pleegt in der minne op basis van het liquidatietarief te worden afgerekend. Indien mogelijk bepaalt de rechter de kosten in het vonnis. Als dat niet is gebeurd, kan de in het gelijk gestelde partij die nakosten niet executeren. In dat geval kan de rechter op verzoek van de partij ten gunste van wie een kostenveroordeling is uitgesproken, de nakosten begroten en daarvoor een bevelschrift afgeven (art. 237, vierde lid Rv). Hiervoor is een aparte procedure nodig hetgeen bijvoorbeeld wordt bevestigd door Rb. Alkmaar 20 januari 1994, *NJ* 1995, 333.)

Voorwerk: rapport over buitengerechtelijke kosten

In 1998 werd een rapport uitgebracht door een werkgroep van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR) over buitengerechtelijke kosten, onder de titel 'Voor-werk'. Het werd gepubliceerd als bijlage bij het novemhernummer 1998 van *Trema* en ondervond nogal wat kritiek in de vakpers. In maart 2000 kwam de werkgroep met een gewijzigd rapport, 'Voor-werk II', dat volgens sommige schrijvers nog niet goed is. (Zie voor besprekingen onder meer *Advocatenblad* 1999-6 en 1999-11, pp. 261-264 en 622-623; en *Advocatenblad* 2001-6, p. 223-225; *Rechtshulp* 1999-6/7, p. 44-48; *Praktijkijds-special* maart 1999; *Trema* 1999-6, p. 189-196; *de Gerechtsdeurwaarder* 1999-10. Het rapport Voorwerk-II is gepubliceerd in *Advocatenblad* 2001-6, p. 216-222 en staat op de internetsite van de NVvR.)

Het gaat bij 'Voor-werk II' om aanbevelingen van de NVvR, die tot nu toe niet zo stelselmatig worden toegepast als bijvoorbeeld de *Trema*-alimentatienormen. Gezien de vele kritiek is dat ook niet te verwachten, temeer daar volgend jaar de Europese richtlijn betreffende bestrijding van betalingsachterstanden bij handelstransacties geïmplementeerd moet zijn. Deze richtlijn 2000/35/EG van 29 juni 2000 is gepubli-

ceerd in *Pb EG L* 200/35. Hierin wordt uitgegaan van een volledige schadeloosstelling, terwijl uitgangspunt blijft dat partijen een andersluidende regeling kunnen treffen.

Voorbeelden

Enkele uitspraken volgen hier ter illustratie van de behandeling van buitengerechtelijke kosten. In de volgende zaak ging het onder meer over de toewijsbaarheid van niet-overeengekomen buitengerechtelijke kosten en van nakosten. Verwezen werd naar het rapport Voor-werk. Het hof is van oordeel dat het hier uitsluitend gaat om werkzaamheden ter voorbereiding en instructie van de zaak, waarop de regels voor proceskosten van toepassing zijn. Het hof begrijpt de vordering van Gielkens tot veroordeling in 'eventuele' nakosten aldus, dat zij een voorwaardelijke veroordeling terzake van nakosten bedoelt te vorderen. Een dergelijke vordering acht het hof, verwijzend naar het rapport 'Voor-werk', gepubliceerd als bijlage bij *Trema* 1998, nummer 9, wel toewijsbaar. (...) Nasalaris is eerst verschuldigd na het verstrijken van een redelijke door de schuldeiser gestelde termijn voor voldoening aan de executoriale titel. In dit geval, waarin het vonnis en het arrest bij verstek zijn geweest, merkt het hof als redelijke termijn aan een termijn van drie weken na aanmaning. De hoogte van het nasalaris wordt begroot op *f* 250. Voor het geval J. niet binnen deze termijn in der minne aan de veroordeling voldoet en betekening van de executoriale titel plaats vindt, wordt het nasalaris verhoogd met *f* 130 en betekeningkosten. (Hof Den Bosch 1 december 1999, *NJ* 2000, 618)

Ambtshalve matiging moet gemotiveerd worden.

Het betoog dat de (mede) gevorderde buitengerechtelijke incassokosten als vaststaand moeten worden toegewezen, nu deze niet zijn betwist, miskent dat de rechter de bevoegdheid heeft de vergoeding van proceskosten of van buitengerechtelijke kosten bedongen bedragen ambtshalve te matigen (vgl. HR 22 januari 1993, *NJ* 1993, 597, rov. 3.2). 'Door echter zonder nadere motivering, die ontbreekt, te oordelen dat de gevorderde buitengerechtelijke kosten niet

kunnen worden toegewezen, heeft het Hof onvoldoende inzicht gegeven in zijn gedachtengang. Het vonnis is dan ook onvoldoende gemotiveerd'(...). (HR 28 januari 2000, *NJ* 2000, 256)

Varia

Kosten afgewezen faillissementsverzoek

In een bepaalde zaak was het faillissementsverzoek afgewezen. De proceskosten komen ten laste van de aanvrager: Hof Amsterdam 2 september 1997, *NJ* 1998, 503.

Advocatendeclaratie als steunvordering

Een vordering van een advocaat ter zake van zijn declaratie kan door een derde-aanvrager als steunvordering voor een faillissementsaanvraag worden gebruikt. Deze vordering behoeft niet eerst te zijn begroot conform art. 32-40 WTbZ, welke artikelen alleen kunnen worden toegepast in geval van een geschil over de hoogte van het bedrag van de declaratie (HR 18 juni 1993, *NJ* 1994, 4, rov. 3.5), terwijl ook voor een steunvordering geldt dat niet is vereist dat zij naar omvang vaststaat (zie HR 19 januari 1961, *NJ* 1961, 492). (HR 20 september 1996, *NJ* 1997, 640, rov. 3.3)

Bezwaar tegen toevoeging wederpartij

In de volgende zaak wilde iemand bezwaar maken tegen het feit dat de tegenpartij op basis van een toevoeging procedeerde. Misschien had zijn advocaat de gratis-admissieregeling van vóór 1984 in het hoofd, toen hij een bezwaar indiende bij de rechter die de zaak behandelde. Bezwaar tegen kosteloos procederen van de wederpartij moet echter bij de Raad voor Rechtsbijstand worden gemaakt, niet bij de rechter die over de zaak oordeelt. Alleen het bureau rechtsbijstandvoorziening, in bezwaar de Raad voor Rechtsbijstand en in beroep de bestuursrechter, kan een verleende toevoeging wijzigen, beëindigen of intrekken. (Hof Den Bosch 14 januari 1999, *NJ* 1999, 743.)

Raad van Toezicht op Curaçao

Deze zaak is niet verschenen in het *Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging*, maar

lijkt me voor advocaten toch interessant. In deze zaak had een advocaat op Curaçao een Nederlandse advocaat ingeschakeld, waarna problemen met diens declaratie ontstonden. De vraag was, of de Raad van Toezicht te Curaçao bevoegd is daarover te oordelen. Volgens de Raad van Appèl is dat niet het geval: 'Ingevolge art. 2 lid 3 onder b Advocatenlandsverordening (ALV) dienen de in de Nederlandse Antillen werkzame advocaten woonachtig in de Nederlandse Antillen te zijn (en dienen zij daar dus ook te zijn toegelaten). Het door partijen genoemde art. 11 van de in Nederland vigerende Advocatenwet, inhoudende dat de advocaten bevoegd zijn 'om als zodanig voor alle andere rechterlijke colleges binnen het Rijk op te treden' moet aldus worden uitgelegd dat de advocaten bevoegd zijn te praktiseren binnen het rijk in Europa. De Advocatenwet is immers geen Rijkswet, zodat zij niet geldt in de Nederlandse Antillen en Aruba. Het is het beleid van het Gemeenschappelijk Hof van de Nederlandse Antillen en Aruba (het Hof) dat buitenlandse advocaten tijdens terechtzittingen het woord mogen voeren, doch uitsluitend indien daarvoor klemmende redenen zijn aannemelijk zijn geworden. Dat is bijvoorbeeld het geval indien aannemelijk is dat een straf- of civiele zaak zodanig gecompliceerd is, of op een zo bijzonder gebied ligt, dat een advocaat met voldoende deskundigheid in de Nederlandse Antillen niet beschikbaar is. (...) In alle gevallen dient echter een Nederlandse Antilliaanse (lokale) advocaat verantwoordelijk te blijven voor de procesuele gang van zaken. Indien de buitenlandse advocaat zich misdraagt wordt de verantwoordelijke lokale advocaat daarop aangesproken; hij blijft verantwoordelijk. Buitenlandse advocaten aan wie het is toegestaan in de Nederlandse Antillen het woord te voeren zijn dus niet rechtstreeks onderworpen aan de in de ALV opgenomen bepalingen. Mr. L. is dan ook niet gebonden aan een door de RvT gemaakte begroting; anders gezegd, de RvT is niet bevoegd om van de bezwaren van mr. S. tegen de declaratie van mr. L. kennis te nemen.' (Raad van Appèl, 25 mei 1999, Registratienummer RvA no. 20 van 1998.)